

TERUG NAAR HILVERSUM

Kees Jansma

Terug naar Hilversum

Een halve eeuw sportjournalist

Voetbal Inside © 2016 RTL Nederland bv

© Kees Jansma, 2016

© Omslagfoto: Pim Ras

Omslagontwerp: Studio Jan de Boer

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 3345 0

ISBN 978 90 488 3346 7 (e-book)

nur 489

www.voetbalinside.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Voetbal Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Inleiding

Een theezeeffe als microfoon 11

1966

175 gulden bruto 15

1967

‘Dit is plagiaat, mijn vriend’ 19

Heya heya, zet ’m op 21

1968

Op Houtrust gebeurt altijd wat 25

‘Moet u plassen? Graag, heer Jansma’ 27

1969

TONEGIDO gaat nooit verloren 31

‘Vergeet niet, jongeman, dat ik niets met sport heb’ 34

1970

Altijd stik nerveus, altijd ruzie 39

Dit is het mooiste ooit 41

1971

‘Schrijf dit goed op. Het moet gelezen worden’ 45

Wat is er met Nico Rijnders? 48

1972

Die kut-moffen 51

The Games must go on 53

1973

Raymond Johannes Clemens 57

‘En, vond u het leuk?’ 59

1974	
Verdomd, ik huil	63
De krant is kapot	65
1975	
Nooit neger zeggen!	69
Godzijdank: niks gebeurd	72
1976	
‘Een afgang voor Nederland, terug naar Hilversum’	75
Ik hoop dat mij ook iets overkomt	78
1977	
‘Goede pass, dachten wij zo’	81
De kale antiheld	84
1978	
Eenzaam en alleen in Argentinië	87
Apollo-Henkie	90
1979	
Kees Kist in het Lido	93
Weer niks voor de DDR	95
1980	
Angry Young Man	99
Er bestaat leven na Studio Sport	101
1981	
Hij zuigt aan zijn shag en nipt aan zijn jenevertje	105
Tennis en grote tietten	107
1982	
Tussen Valencia en Barcelona, The Beatles en The Stones	111
Jannes, de zwijgzame volksheld	114
1983	
Kansloze kromme benen	117
Mario beter dan Marco	119
1984	
Theo is onsterfelijk	123
‘Loop even mee’, zegt Platini	125

1985	
De Kneet, De Neel en Mart	129
Abe en mijn vader	131
1986	
Luisteren naar Rik in Mexico	135
Willem mag niet dood zijn	138
1987	
Weer het stadhuis	141
Marco's eerste	142
1988	
Het gelijk van Hans van Reijssen	147
'Een zwarte? Je bent gek...'	149
1989	
Streep hun namen niet door, al zijn ze tot stof vergaan	
Streep hun namen niet door, alsof ze nooit hebben bestaan	153
'Voor zover ik weet... Vanaf nu'	156
1990	
Aadje is een grote	159
Ik ben beroemd	161
1991	
'Romario heeft een beetje dorst'	165
'Heb ik je toch nog ingehaald, badmuts'	167
1992	
Bart Veldkamp is lam	171
'Je wang is rood, maar je bril is heel'	173
1993	
Romario: een goede investering...	177
A legend	180
1994	
Ik volg ademloos de witte Ford Bronco	183
Een ode aan Rijkaard	187

1995	
‘Die Andrea Bocelli is blind...’	191
‘Ik ben Leo Horn, de beste van het hele zootje’	193
1996	
Ron Zwerver, red me!	197
Waarom haat ik niemand?	199
1997	
‘Een mooie avond nog, mijnheer Postema’	203
Sierd is onvermijdelijk	205
1998	
De zweethanden van Barney	211
Geen WK in Frankrijk	214
1999	
Arme Bettine	217
En toen was alles anders	219
2000	
Ontbijt Ter Duin	223
De klap van Hensley Meulens	226
2001	
Sportman van het Jaar	229
De nieuwe Van Nistelrooij	232
2002	
‘Laat niemand hier meer aankomen...’	235
Champagne met Guus, broodje met Henk	237
2003	
Twee dagen Fritz	241
Joost moet het weten	244
2004	
I love my Dick	247
Kamer 902	251
2005	
Bush eert Ali	255
Reinout koopt W(ill) en K(ees)	259

2006	
En ze schaatst weg met Jamie Cullum	263
‘Dirk, we zijn trots op je en houden van je’	266
2007	
‘Zorg voor je moeder’	271
Royston: een nieuwe Galactico	273
2008	
Het tweede wonder van Bern	277
Foppe is gesloopt	280
2009	
Een paar apart	285
De zelfgekozen dood	288
2010	
Ons dien met trots, We serve with pride	293
Hopen, tegen beter weten in	296
2011	
‘En volgende week worden we weer kampioen...’	299
Nog een keer dan Jan: je bent zo goed	301
2012	
Speech voor Anouk	305
Spindocor? Ik vind mezelf een enorme lul!	308
2013	
Ik mijd Wim	311
Ma is dood	313
2014	
Godnogaantoe, wat is Louis goed	317
IJsland uit: een kansloze missie	321
2015	
Programma over Jack	325
‘Mijn hart huilt’	328
2016	
Training afgelast	331
Het Einde	333

Inleiding

Een theezeefje als microfoon

17 februari 1960, Willem Klooslaan 35, Voorburg, 18.00 uur

Van pappa en mamma voor een grote prestatie in de 1^e klas van het Openbaar Dalton-Lyceum te Voorburg, 17 februari 1960.

Met daaronder de krachtige handtekeningen van mijn ouders.

Ze staan op de eerste pagina van *De AFC'ers* van J. B. Schuil.

Nog vijf minuten? 't Zou waarachtig nog kunnen... nee, 't gaat niet meer... de scheidsrechter loopt al met z'n horloge in z'n hand, de fluit in z'n mond! Enfin, toch nog gelijk, toch niet verloren. Wie had dat met de rust nog durven hopen? Wel verdraaid, hij is weer vlak bij het doel... je zou hem er kunnen inblazen! Hee, wat eeuwig jammer, juist tegen de bovenlat! Wa's dat, wie kopt daar? Mannus!!! De keeper slaat met z'n handen in de lucht... heeft het nakijken! Hoera! Hoera! Hoera! 4-3! 4-3! 4-3! Kees, Eddy en Tony, zij kunnen haast niet meer schreeuwen. Toch nog even Jaap Roos, Piet Laane en al die MULO-kerels honen. Zij keren zich om. Hop, hop, hop! Hop, hop, hop! En Vitesse ligt op z'n kop!

Ik race door de 254 pagina's.

Ik lees alles over sport, vooral over voetbal. Bij iedere verjaardag komt er een boek bij. Ze weten tenminste wat ze me geven moeten. Ook met Sinterklaas en Kerst. Of bij een goed rapport.

Op 5 december 1959: *Beter Voetbal* van ir. A. van Emmenes, in opdracht van de Koninklijke Nederlandsche Voetbalbond, in sa-

menwerking met C. H. Geudeker en een voorwoord van K. J. Lotsy. Een speciale uitgave van 1948. Ik kijk vooral plaatjes. Makkelijk met die korte bijschriften.

-Stopperspil contra middenvoor. Hoe Roozen in de wedstrijd Nederland-België op 12 mei 1946 door de Belgische spil wordt gedekt.

-Hoe de fameuze Russische doelvredediger Khomich met een tigersprong de bal uit het doel houdt.

-De uitstekende lichaamsbeheersing van Lawton blijkt uit deze foto, doch de doelman heeft dit duel reeds gewonnen.

-Samenwerking in de achterhoede. Van der Linden speelt voor de aanstormende Belgische middenvoor De Cleyn, de bal terug op de afwachterende doelman Kraak in de wedstrijd België-Nederland op 30 mei 1946.

De tekst bij de foto's zeg ik hardop na. Met een theezeeffe als microfoon. Ik maak ze spannend, zoals Dick van Rijn dat op de radio doet. Maar ik wil vooral bij die wedstrijden zijn. De stadions ogen zo groot, er zijn zoveel mensen. Zo indrukwekkend. Ik spaar alles. Op mijn bureautje staat een foto van Han Hollander. Een lachende mijnheer in een hokje met een grote, echte microfoon voor zijn mond. Ernaast mijn favoriete tekst: *wijlen Han Hollander tijdens een van zijn geestdriftige reportages, waarmee hij heel Nederland tot enthousiasme bracht.*

Hoe klinkt Han Hollander als Beb Bakhuis op 11 maart 1934 scoort? De foto is al zo mooi: De snoeksprong waaruit het beroemd geworden doelpunt van Beb Bakhuis ontstond. Nederland won met 9-3 van België.

Een van mijn favoriete plaatjes is die van het doelpunt van Van Beurden uit oktober 1953 te Rotterdam. Nederland wint met 1-0 van België. De tribunes puilen uit. De Belgen liggen verslagen op de grond, Van Beurden juicht al. Een enkele toeschouwer ook.

Ik heb mijn helden. Frans de Munck, die in West-Duitsland profvoetballer is. Bram Appel, de ongepolijste middenvoor. Theo Timmermans, groots technicus. Faas Wilkes, lange dribbelaar, van

beroep meubelmaker, die bij Inter, Torino, Valencia en Levante speelt. En Bart Carlier, die nota bene bij Monaco speelt.

Ook zo'n foto die ik telkens weer bekijk. Met de tekst: *Carlier scoort door een haag van Belgische verdedigers op 28 april 1957. Het werd gelijkspel (1-1).*

Mijn broer neemt af en toe ook oude boekjes mee. Van de Haagse boekenmarkt. Voor 0,75 cent. *Voetbalprestaties in Oranjeshirt*, bijvoorbeeld. Van M. J. Adriani Engels. Van 3 oktober 1946. Voorin staat dat de eerste eigenaar D. Bosch is, uit de Gen. Cronjéstraat 119 in Haarlem. Ik ga het zeker niet doorverkopen. *Met o.a. 12 extra-treinen staken 20 à 25.000 landgenoten op 3 Mei 1936 de grens over voor België-Nederland te Brussel, waar zij eindelijk onze overwinningreeks op vreemd terrein zagen onderbreken, weliswaar niet door een nederlaag, maar door een gelijk spel (1-1). Tot de laatste minuut stonden wij met 1-0 voor, toen bezorgde Raymond Braine met een doelpunt, in opgelegde buitenspelpositie, aan de Belgen het gelijke spel, dat de Rode Duivels minstens verdienden.*

Ik moet zelf opzoeken wie er gescoord heeft. Beb Bakhuis natuurlijk, die naast Kick Smit in de aanval staat.

Op mijn zolderkamer bewaar ik alles zorgvuldig. Pappa en mamma roepen weleens naar boven wat ik daar nu weer uitspook. Maar eigenlijk weten zij het antwoord al.

Mijn moeder legt zich er niet zomaar bij neer. Vanochtend zegt ze dat ze ook nog een ander boekje voor me heeft. Goed voor je, houdt ze aan. Het is het jaarboek 58-59 van *WIE WAT WAAR, Voor de jeugd*. Wat wil je worden, staat er op pagina 22.

Welke opleiding en hoelang duurt deze?

Apotheker.

Autotechnicus.

Hofmeester.

Modeontwerper.

Vroedvrouw.

Zuiveltechnicus.

1966

175 gulden bruto

11 juli 1966, Wembley Stadion Londen, 19.30 uur

Vol ongeloof staar ik om me heen. Ik zit op Wembley. Het WK voetbal is begonnen. Engeland-Uruguay en ik ben erbij. Wembley, dat ik al ken van de televisie. De vader en moeder van John van Kuijk, van de overkant van de Willem Klooslaan in Voorburg, hebben allang een televisie en mijn broer, zus en ik mogen daar vaak kijken. Woensdagmiddag naar *De Verrekijker* en zaterdagavond naar de show van Tom Manders. En naar voetbal natuurlijk. In 1958 volg ik bij mijn klasgenoot Johnny thuis, het WK in Zweden en hebben wij onze favoriete spelers. Raymond Kopa bij Frankrijk, Kurt Hamrin bij Zweden en Vava bij Brazilië; Pelé, de zeventienjarige Braziliaan, en Just Fontaine, de Franse topscorer, spelen bij ons een bijrol. De NTS vindt daarna voetbal nog mooier en zendt veel wedstrijden van de Engelse nationale ploeg uit. Woensdagmiddag drie uur. Ik zit klaar voordat de Eurovisie-tune klinkt en wil niks missen van de openingszin van verslaggever ir. A. van Emmenes: ‘Goedemiddag dames en heren, jongens en meisjes, welkom op Wembley.’ Dan voel ik me ook op Wembley. Dat grote stadion, met die hoge torens en de stijl oplopende tribunes, waarop wel 100.000 toeschouwers plaatsnemen. Zo anders dan bij ADO of Holland Sport. Zo onbereikbaar. Stiekem, op zolder, als mijn broer en mijn zus beneden op de piano oefen-

nen, doe ik mijnheer Van Emmenes en mijnheer Kuiphof na. Een theezeeffe als microfoon voor mijn mond. En dan weet ik dat honderdduizenden naar mij luisteren. ‘Een goedemiddag, vanaf Wembley...’

Op het Dalton, aan de Vlietstraat, vraagt mijn leraar Nederlands, mijnheer Nijenhuis, de enige die voor een leerling als ik aandacht heeft, wat ik later wil worden. ‘Verslaggever bij voetbalwedstrijden’, zeg ik dan gretig. En hij steevast: ‘Is dat een vak?’ Want hij weet dat ik daarna begin over reizen naar Zweden, Italië, Duitsland en Engeland. En over die grote stadions. En dat ik dan vooraan bij wedstrijden zit.

In 1956 mag ik met mijn vader mee naar West-Duitsland-Nederland in Düsseldorf, tijdens de koude winter. We vertrekken vanaf het Centraal Station in Amsterdam, nagewuifd door mijn moeder. Er zijn wel zeventuizend Nederlanders bij die wedstrijd in de sneeuw en Nederland wint met 1-2 van West-Duitsland, de wereldkampioen van 1954. Het grote Hongarije werd met 3-2 verslagen en ik ben dolblij dat ik in mijn plakboek foto’s heb van doelpuntenmaker Helmut Rahn. De onverstoerbare Abe Lenstra scoort tweemaal, stoere stopper Cor van der Hart tikt de bal langs zijn eigen doelman, de *Zwarte Panter*, Frans de Munck. Mijn vader huilt na het laatste eindsignaal. ‘We hebben die moffen eindelijk te grazen’, blijft hij maar roepen. In de trein terug zegt hij dat ik moet gaan slapen, maar ik ben veel te opgewonden. Nederland wint van de wereldkampioen! Bij thuiskomst koopt mijn vader de *Sport en Sportwereld* om te lezen wat Kick Geudeker van de triomf vindt. Mijn vader adoreert Geudeker. Een machtig man, vindt mijn vader, een held in de oorlog. Pa leest sommige stukjes uit het verslag voor en ik beleef het allemaal weer. ‘Jij onthoudt de namen van alle spelers’, zegt mijn vader wat verbaasd. ‘Ik wil dat je op school ook zo scherp bent.’ Dat lukt dus niet. Nooit. Ik begin op het Dalton, zak af naar de 2^e Openbare ULO en ben uiteindelijk blij met mijn middenstandsdiploma. ‘Kan je later al-

tijd nog een sigarenzaak beginnen', zeggen mijn broer en zus. Ik wil wel werken en geld verdienen. Rond de Kerst van vorig jaar capituleert mijn vader en bevrijdt hij me van school. Ik kan werk gaan zoeken.

Herman Kuiphof pikt me op, nadat ik hem deemoedig schrijf dat ik bij het WK in Engeland zo graag zijn koffer wil dragen. Als leerling-verslaggever van het weekblad *De Sportkroniek*, het officieel orgaan van de KNVB waarvan NTS-verslaggever Kuiphof hoofdredacteur is. 'Dat mag', zegt mijnheer Kuiphof, die mijn briefje aardig vindt, tot mijn verbijstering. En zo word ik verslaggever. Vanaf Wembley. Niet vanaf de perstribune. Die staat ver weg aan de overkant. Ik reis in mijn eentje naar Londen, nestel me in een klein pension en race op wedstrijddagen met de ondergrondse naar Wembley. Alwaar ik met mijn koopkaart op de tribune ga zitten. Tussen woeste Engelsen. 'Schrijf jij maar een stukje voor *De Sportkroniek* als jij terug bent op je kamer', zegt mijnheer Kuiphof, daags voor de wedstrijd door de telefoon. Hij doet het NTS-commentaar. 'Bel jij je verhaaltje maar door naar Den Haag; daar corrigeren ze dat stukkie wel.' Engeland-Uruguay. Met de legendarische Gordon Banks en Bobby Moore en de broers Jack en Bobby Charlton. De belangrijkste pionnen van de Engelse bondscoach, Alf Ramsey. Alhoewel, bijter Nobby Stiles is ook een steunpilaar. Tegen Uruguay, met de schier onpasseerbare doelman Mazurkiewicz. Het staat o-o, het stadion gaat tekeer en ik ben waar ik zijn wil. Bert en Ankie zullen wel jaloers zijn. Dat ik geld verdien en in het buitenland werk. Zij kunnen goed leren, spelen prachtig piano en zingen. Mijn vader en moeder zijn apetrots op mijn broer en zus. Ik kan niks. Een beetje voetballen, een beetje eigenwijs zijn, zo anders dan die twee. Die komen er wel, zeggen mijn vader en moeder, dikwijls hardop. Waarmee ze bedoelen dat ik er niet zal komen. Maar ik ben er. Eenzaam op mijn kamertje in het pension in Earls Court, dat wel, maar ik ben bij het WK. Mijn vader vertelt mij pal voor mijn vertrek met

de boot naar Harwich dat hij mijnheer Kuiphof en *De Sportkroniek* een beetje geld heeft toegestopt om mij echt in Engeland te krijgen, maar ik ben er dan toch. En krijg aan het einde van de maand nog 175 gulden bruto salaris in mijn handje. Ditmaal lach ik Bert en Ankie uit. Met hun schitterende eindexamenlijsten, studentikoze vrienden en zelfvertrouwen. Ik ga straks schrijven dat Wilson en Cohen goede backs zijn en de wedstrijd niet veelbelovend is voor het niveau van de rest van het toernooi. Ik ga het WK voetbal volgen. Voor het weekblad *De Sportkroniek*. Door: Kees Jansma, komt er te staan. Ze zullen het thuis aan iedereen laten lezen.

1967

‘Dit is plagiaat, mijn vriend’

5 januari 1967, Den Haag, 13.00 uur

De nieuwjaarsreceptie aan de Zwarteweg. Waar voor mij alles begint. Nu ik er voor even terugkeer, voel ik me al gearriveerd. Ik woon en werk in Amsterdam en daal even af. Harrie Stempels kijkt mij streng aan, de bril zoals altijd hangend op zijn neus. Mijnheer Stempels is nog steeds de nestor van de redactie van *De Sportkroniek*, misschien al wel zestig. Een enkeling onder ons durft Harrie te zeggen, ik houd het op mijnheer Stempels. Hij corrigeert alle stukken. Of die nou van Max Adriani Engels of van ir. A. van Emmenes zijn. En die heeft toch gestudeerd. Mijnheer Stempels corrigeert eerst met potlood en als hij er zeker van is dat zijn correcties juist zijn, pakt hij zijn rode viltstift. Waarmee hij meedogenloos tekeer gaat. Ik ben bang voor hem, in mijn eerste dagen. Dat weet hij. ‘Maar als jij dit vak wilt leren, moet je naar mij luisteren.’ Er klinkt dan zowaar enige warmte in zijn stem. Nu niet. Hij heeft me, op de tweede etage van mijn voormalige werkplek aan de Zwarteweg nummer 5, weliswaar een goed Nieuwjaar toegewenst, maar komt daar nu op terug.

Hij wenst me een beter Nieuwjaar. En tovert twee oudere artikelen tevoorschijn. Een uit de *Haagsche Courant*. Een uit *De Sportkroniek*. Het eerste is geschreven door Wim Schild jr. Het tweede door mij. Ergens in 1966. Dat van mij verschijnt een week na het stuk van Schild in de *HC*.

De *Haagsche Courant* is alles voor me. Ik spel hem iedere dag. Zoals iedereen in Den Haag en omgeving, denk ik. Bij ons thuis wordt ook het katholieke *Het Binnenhof* en het liberale *Het Vaderland* gelezen. Mijn vader leest alles. Hij vindt de *Haagsche Courant* wat populistisch, wat volks, het is mijn bijbel. Die verslaggevers daar weten alles. Van ADO, van ijshockey tot rolschaatsen, handbal, korfbal en Scheveningen Holland Sport. Van Hijs Hokij, HRC, Hellas en Ons Eibernest. Wat een machtige sportredactie! Mijnheer Stempels leest de krant weleens hoofdschuddend, maar zegt toch ook dat de jongelui daar goed geïnformeerd zijn. Zo voel ik het ook. Als ik ergens naartoe wordt gestuurd is de *Haagsche Courant* er ook. Die zit altijd op de eerste rij en krijgt de meeste informatie. Ik sjok er bedeesd achteraan.

‘Dit is plagiaat’, barst mijnheer Stempels los. Hij legt de twee kranten naast elkaar. Ik voel dat ik hartstikke rood word. ‘Lees jij die twee artikelen nou nog eens’, zegt hij genadeloos. Dat hoeft niet, na al die maanden. Ik weet dat het plagiaat is. Van mij. Ik heb Wim Schild jr. zowat overgeschreven. En ik weet ook nog waarom.

Ik moet naar een bijeenkomst met ADO, Holland Sport en de gemeente Den Haag. De stad is in de ban van een mogelijke fusie tussen de twee belangrijke voetbalclubs. De kranten staan er vol van. Ik ben er voor *De Sportkroniek*. Leerling-verslaggever, zonder kennis en relaties. Kat in een vreemd pakhuis. Ik weet niet met wie ik waar moet beginnen. Ik poog ingewikkelde discussies te volgen. Dan weer steun ik de vertegenwoordigers van ADO, dan die van Holland Sport. Het suist in mijn hoofd. Dit is echte journalistiek en ik snap er geen hol van.

Gelukkig komt *De Sportkroniek* pas over vijf dagen uit. Dus lees ik mijn *Haagsche Courant* de volgende dag. Een begrijpelijk rechttoe rechtaan artikel van Wim Schild jr. Dat kan ik nooit, besef ik. Maar ik probeer het wel. Ik knutsel, boetseer en kloot maar wat aan en het wordt nooit een goed en leesbaar stuk. Ik doe uren over vijf regels. Die ik vervolgens weggooi. En wie helpt me? Wim Schild jr. dus.

Ik schrijf een aantal zinnen van hem over, zet ze soms in een andere volgorde, voeg her en der wat bijvoeglijke naamwoorden toe, en denk een ander artikel geschreven te hebben. Mijn artikel. Maar ik weet beter. Ik denk te ontsnappen, want ik hoor niks.

Maar nu staat mijnheer Stempels alsnog voor mijn neus. Die mij een beter Nieuwjaar wenst. 'Waarom komt u nu pas?' vraag ik hem uiteindelijk. Dit is het goede moment, vindt hij. 'Je bent geen leerling meer, je bent verslaggever bij een echte krant. Dit is een nieuw jaar, dit wordt een nieuwe stap. Dit mag je eens maar nooit weer doen.'

En hij beent weg.

Ik schaam me kapot.

Heya hey, zet 'm op

12 februari 1967, Oslo, 18.00 uur

Ard en Keessie geef hem van katoen

een van jullie tweetjes wordt straks wereldkampioen

Ard en Keessie geef hem van katoen

Als Ard het niet kan flikken, dan zal Keessie het wel doen...

Sinds vorig jaar dreunt de hit door mijn hoofd. En vandaag zeker. Johnny Hoes, volkszanger pur sang, lanceert zijn meezingers altijd op het juiste moment. Van zijn *Och was ik maar bij moeder thuis gebleven* worden 450.000 platen verkocht: dubbel platina en vijf keer diamant. Formidabele verkoopcijfers. Dankzij Ard en Keessie scoort Johnny nu opnieuw. Dit weekeinde brult de Hollandse kolonie het lied weer uit volle borst. Hoes komt met deze plaat op 5 maart 1966, kort nadat Nederland in Deventer Ard en Keessie tijdens het EK allround schaatsen definitief tot helden uitroept. Kees Verkerk rijdt dan op de 10 kilometer tegen de befaamde Noor Fred Anton Maier;

Ard Schenk, eerste in het algemeen klassement, kijkt langs de baan toe. De NTS registreert de race feilloos en dus ook de plotselinge val van Verkerk. Die, fel aangemoedigd door Schenk, opkrabbelt en Fred Anton Maier alsnog inhaalt. Verkerk wordt tweede in het algemeen klassement, Schenk eerste, Valeri Kaplan derde, Jonny Nilsson vierde en Fred Anton Maier vijfde. Nederland is opeens het beste schaatsland van Europa, Ard en Keessie worden beroemd. En de NTS wordt gek gebeld, omdat de omroep tijdens de dramatische race van Verkerk zijn val ook in herhaling (wat een nieuw technisch foefje is) laat zien en ontelbaren denken dat Keessie twee keer is gevallen. Zodra daarna het podium, met de Hollanders, in beeld komt, begint Johnny Hoes aan het schrijven van weer een succesnummer.

Nu staan ze er weer. Ard en Keessie. Zilver en goud op het WK, behaald in deze ijsskoude ijstempel in schaatsland Noorwegen. Fred Anton Maier derde, Ants Antson, de Sovjet-Rus vierde. Keessie wint de 5000 en 10.000 meter, Ard de 1500. Verkerks tijden: 42.1 (500), 2.10.0 (1500), 7.30.4 (5000) en 15.51.7 (10.000). En, hiervoor, in januari, wint Verkerk in Amsterdam het NK en in Göteborg het EK. Een unieke trilogie.

Het toernooi in Deventer, ruim een jaar terug in het IJsselstation, is mijn eerste. Voor *Trouw*. Wij, sportjournalisten, slapen op en werken vanaf een rivierboot in de IJssel. Nogal romantisch. Het is er die dagen druk, onrustig en voor iedereen laat. Ik beweeg me nerveus en erg onwennig in de journalistieke meute. Ik ben een povere drinker, heb nog geen verhalen in mijn bagage om uitbundig te vertellen en weet hoegenaamd niks van het schaatsen. En toch moeten de pagina's vol. Het liefst op een meer originele manier dan die van mijn gelouterde collega's. Alsof ik John le Noble van het *Algemeen Dagblad* kan evenaren. In een uiterste poging daartoe zoek ik persoonlijk contact met de vaderlandse deelnemers aan het EK. Onder het mom dat ik weliswaar bitter weinig van schaatsen weet en juist daarom meer van de schaatsers zelf te weten wil komen.

Met Rudi Liebrechts lukt dat wel. Die is in het begin van de zestiger jaren een aanstormend talent. Een prachtschaatser, die in 1963 en 1964 Nederlands kampioen wordt. Inmiddels voorbijgestoken door Schenk en Verkerk. Dus wil Liebrechts mijn aandacht wel. Maar mijn lezers weer niet. Frits Bartling komt ook van het ijs als ik hem tijdens trainingsritjes staande houd. Hij is achttien, debuteert en kijkt nog uit naar contact met verslaggevers. Zelfs met mij. Maar het gaat om Ard en Kees. Die moet ik hebben. Een beetje exclusief. Via hen kan ik mijn aanzien bij de krant en mijn collega's oppoetsen. Ik doe het, maar durf niet.

Als ik Ard Schenk een tijdje heb gevolgd, van ijsbaan naar kleedkamer, en hij zijn beschermers om de schaatsen doet, ontdekt hij mij. Dit moet mijn moment zijn. Ik heb hem voor mezelf. Ik heb de vraagjes en mijn pen en blocnote in de aanslag. Schenk kijkt mij vorsend aan. Nors ook.

'Ja?' zegt hij.

'Ik ben Kees Jansma van dagblad *Trouw*', stamel ik.

'Ja?' antwoordt hij. Nauwelijks vrolijker.

'Mag ik u een paar vragen stellen?' Ik hoor aan mezelf dat het nogal pover klinkt.

'Nee', zegt Schenk en gaat door waarmee hij bezig is.

'Sorry', zeg ik, en ik storm weg.

Arrogante lul, noem ik Schenk binnensmonds. Lul, zeg ik tegen mezelf.

Kees Verkerk blijft over. Die oogt in ieder geval toegankelijker. Als Verkerk boven in het restaurant van de ijshal verschijnt, klampt zo ongeveer iedereen hem aan. En dan lacht hij. Ik probeer dezelfde tactiek als bij Schenk. Ik ken geen andere. Als Kees Verkerk na zijn training eindelijk even alleen gelaten wordt aan zijn tafeltje in het restaurant schuif ik aan.

'Ja?' zegt hij. Vrolijk.

'Ik ben Kees Jansma van dagblad *Trouw*', stamel ik.

‘Ja?’ antwoordt hij, nog altijd vrolijk.

‘Mag ik u een paar vragen stellen?’ Ik hoor dat het niet veel beter klinkt dan bij mijn poging Schenk te verleiden.

‘Gaat toch zitten, Kees’, zegt Keessie.

En verbijsterd pak ik mijn lijstje met vraagjes.

Ook na het zo sensationeel verlopen evenement loop ik Kees Verkerk vaak tegen het lijf. Schenk ook. Het voelt, bij mij, als het contact met Cruijff en Keizer. Cruijff praat altijd, Keizer verkiest enige afstand. Bij Keizer moet je zijn aandacht verdienen, Cruijff weet dat hij via de journalistiek zijn boodschap kan verspreiden en zieltjes kan winnen.

Schenk is na 1966 een held, Verkerk een volksheld. Die de journalisten ook graag ontvangt in Puttershoek, het dorp dat dankzij hem landelijk bekend wordt en waar zijn vader café ‘t Veerhuys bestiert. Leuk gelegen aan de piepkleine haven. ‘Kom daar eens heen’, nodigt hij me uit, ‘niet voor een verhaal, maar om bij te kletsen.’ En dat doen we, zodat ik vlotjes in het Keessie-kamp terechtkom. Daar ook verkapt hij dat hij mijn naam al kent voordat ik me zo stuntelig voorstel. ‘Kijk eens om je heen’, grijnst hij, ‘dit is Puttershoek. Hier huizen je *Trouw*-lezers.’

Dit is het Keessie-tijdperk. Meer dan het Ard-en-Keessie-tijdperk. Keessie is ook in 1967 beter dan Ard. Half februari en nu al domineert hij dit sportjaar. Grijnzend kijk ik toe hoe hij na afloop de media te woord staat. Verkerk pakt iedereen in, zoals hij mij inpalmt. De grote winnaar weet dat zijn grote rivaal hem binnenkort voorbij zal glijden. Maar nu nog even niet. Nu is de meeste aandacht nog voor hem.

Als Ard het niet kan flikken, dan zal Keessie het wel doen.

1968

Op Houtrust gebeurt altijd wat

26 mei 1968, Den Haag, 16.30 uur

De lange zij puilt uit. Ook met ADO-fans, zie ik. In het Zuiderpark zien we het echte voetbal, op Houtrust lijkt het helemaal nergens op. Dat weten de ADO'ers zeker. Maar op Houtrust gebeurt altijd wat. Dat beseft iedereen in Den Haag, en dus vinden Holland Sport- en ADO-aanhangers elkaar op de grote staantribune.

Voetbal in Den Haag is populair. Het Zuiderpark is met zo'n 28.000 toeschouwers regelmatig uitverkocht, want ADO wil en kan concurreren met Ajax en Feyenoord. De tribunes van Houtrust, waar Holland Sport een afdeling lager ploetert, zijn ook vaak tot de laatste plaats bezet.

Ik ben voor ADO, dus ik vind dat Holland Sport ploetert. Aanstekelijk ploetert, moet ik er toch wel bij zeggen. Wij, van het Zuiderpark, spelen beschaafd en verzorgd voetbal, aangestuurd door de beroemde Ernst Happel, die tactisch voor niets en niemand onderdoet. ADO is gewend aan successen. Zij, van Houtrust, zien tweewekelijks *kick and rush* en schreeuwen daarbij hun Scheveningse kelen schor.

Bij ADO sta ik soms aan de lange zij, maar zit ik steeds vaker op de perstribune; bij Holland Sport wil ik per se een staanplaatsje aan de overkant, met uitzicht op de uitpuilende hoofdtribune. ADO wil ik zien winnen, Holland Sport wil ik zien vlammen. En op Houtrust

kan de uitslag mij geen barst schelen. Het maakt ook niet uit of VVV, DFC, Blauw-Wit, Elinkwijk of Velox op Houtrust winnen, het doet toch niks af aan het spektakel.

Holland Sport is in voor- en tegenspoed altijd hetzelfde. Het is een feestclub, waarover in de Haagse binnenstad de meest wilde verhalen rondgaan. Onze Happel zit in de keurige Wiener Konditorei aan de Korte Poten, met koffie en Sachertorte aan de kaarttafel, met voorzitter Herman Choufour af en toe in de buurt.

Holland Sport heeft Cor van der Hart als trainer en Luc Kroesemeijer als voorzitter. Die zijn veel leuker. Die drinken samen een borrel in de kroegen en houden nooit afstand van welke fan dan ook. Houtrust is van het gewone volk, Holland Sport ook en ook al wil ik er niet bij horen, ik wil me er wel aan vergapen. Hoofdschuddend. Dat dan weer wel. Vooral als Rob van der Bol en Jan Teske tekeergaan.

Bol verkoopt doordeweeks schoenen in een chique winkel en schopt op zondag als middenvelder zijn tegenstanders doormidden. Luid toegejuicht. Teske is een stoere Scheveninger en rechtsback, die best aardig kan ballen, maar niet zo snel is en daardoor regelmatig besluit een vaardige buitenspeler neer te knuppelen. Het publiek hoopt en rekt daar ook op.

In de openingswedstrijd van het seizoen schoppen ze tegen AZ nog mis (0-2), maar daarna schoffelen zij zich op Houtrust van de ene naar de andere winstpartij. Ondanks, of door die lange Van Vianen. Blond, vaak in het zwart, altijd onberekenbaar. Zoveel minder dan onze ADO-doelman Ton Thie, die tot de besten van Nederland behoort, maar altijd opwindend. Martin houdt veel tegen, maar vraag niet hoe. Met kop en kont. Hij wil eigenlijk graag slagen in het Zuiderpark, maar is echt Houtrust. Hij is een van de trekpleisters.

Sjaak Roggeveen is de grootste. Bij Holland Sport van linksbuiten tot middenvoor getransformeerd. Blond, lang, doelgericht. Sjouwend, sleurend, scorend. Dit seizoen al rond de dertig doelpunten. Onvermoeibaar. Als hij praat, hoor je een correcte belastingadvi-

seur, maar als je hem ziet spelen zie je Houtrust en Holland Sport. Ongepolijste eenvoud. Hij kan geen man passeren, hij ramt zich er gewoon langs. Een foielelijke speler. En de lange zij adoreert hem. Sjakie is een grote, zeggen de Holland Sport-fans tegen elkaar. En ik vrees dat zij gelijk hebben. ADO is beter, veel beter, maar zou best Roggeveen willen hebben. Wat ik nooit hardop zal erkennen. Al juich ik hem stiekem af en toe ook toe. Nu dus. Holland Sport kan vanmiddag kampioen worden. Moet het zelf eerst winnen van De Volewijckers en dan moet rivaal Den Bosch ook nog eens verliezen. De mensen hebben eerst een *harinkie* gehapt en een *pilsie* gedronken en maken zich nu op voor een nieuwe Holland Sport-show. Hard hollen, wild schoppen, altijd scoren. We, ook ik, de ADO'er, praten vooraf druk over Holland Sports verleden. Met trainers als Franz Fuchs, Ludwig Veg en Denis Neville. Met doelman Wim Landman en aanvaller Jan van Geen. En we hopen, ook ik, op de terugkeer van Holland Sport in de eredivisie.

Holland Sport wint met 2-1 van De Volewijckers. Het is weer niet mooi. Als wordt omgeroepen dat Den Bosch verliest, ontploft Houtrust. De lange zij wordt mesjogge. In de verte gaat Van der Hart op de schouders. Ik juich mee.

Volgend seizoen spelen ADO en Holland Sport weer tegen elkaar. Kan het Zuiderpark Houtrust een ouderwets pak slaag geven.

'Moet u plassen? Graag, heer Jansma'

27 oktober 1968, Sofia, 18.00 uur

Asparuhov maakt 2-0. De eerste goal van Bonev maakt Oranje al bijna kansloos, nu volgt de doodssteek. Het Nederlands elftal gaat vast en zeker niet naar het WK in Mexico. Er is nog een kansje. Maar wie gelooft er nog in? Ditmaal is Johan Crujff er niet bij. *Crujffie* moet een schoenenwinkel ergens openen en zegt af. Voor

nota bene een belangrijke interland. Wie zegt er, voor de komende wedstrijden, in 1969, nog meer af? Wie droomt er nu nog van dat wereldkampioenschap. Georg Kessler?

Ik kijk naar de bondscoach. Hij zit kaarsrecht en rechtop in zijn dug-out. Ongebroken. Onaantastbaar. Zo oogt hij. Een Duitser, geboren in Sankt Ingbert en getogen in Limburg. Voetbalde voor Maurits en Sittardse Boys. Op en top heer. Ik voel me heel klein bij hem. Hij vindt het een hele eer als ik hem, in de aanloop naar deze wedstrijd, ondervraag. Althans zo doet hij. Terwijl hij toch heel goed weet hoe beginnend ik ben. Zijn gediensstige houding maakt mij nog nerveuzer. Zodra ik bij hem over de drempel stap, voel ik opeens aandrang om te plassen.

‘Mag ik naar het toilet, mijnheer Kessler’, stamel ik. ‘Moet u plassen? Graag, heer Jansma’, en met een weids gebaar loodst hij me naar de wc. Ik realiseer me dat mijnheer Kessler op punten dik op me voor staat. Ik zal geen kritische vraag uit mijn mond krijgen. Als ik al een vraag durf te stellen. En ik weet zoveel over Kessler. Dat de spelers hem nogal pesten, zonder dat hij het doorheeft. Dat de spelers hem tactisch nogal een onbenul vinden. Dat de spelers afwisselend lachen en gruwen om zijn obsessieve discipline. Dat de spelers weten dat zij de baas zijn.

Bij een training, op het KNVB Sportcentrum in Zeist, roept de bondscoach tijdens een oefening bij het afronden op doel: ‘Vuur!’ Waarna de spelers hem ongerust vragen waar dat vuur dan precies woedt. Heer Kessler vertrekt geen spier. Dat doet hij nooit. Hij is inderdaad een heer. Beleefd, altijd goedgemutst, immer correct gekleed, stevast bereid tot lange antwoorden. Nietszeggende antwoorden, menen mijn oudere collega’s; maar ik ben er o zo tevreden mee. De bondscoach neemt tijd voor mij, de debutant, en wint een zieltje. De bondscoach neemt me serieus. Terwijl ik mijn aantekeningen maak, realiseer ik me dat ik een jubelend verhaal ga schrijven. En dat ik uitkijk naar een bemoedigend schouderklopje als bedankje van de bondscoach. ‘Fijn stuk, heer Jansma.’

Ik ben een prooi van de bondscoach. Hoe kan ik nu nog terug? Nederland wint dit jaar alleen van Luxemburg, speelt gelijk (drie-maal 0-0) tegen de Schotten, Roemenen en Polen en verliest van België, 1-2. En nu dit. De bondscoach waarschuwt de pers vooraf, tijdens een ellenlange persconferentie. De heren Penev, Bonev, Popov en Asparuhov zijn grote spelers. Hij geeft hun geboortedatum, lengte, gewicht, clubs, voorzetten, doelpunten en aantal interlands. Georg Kessler is goed geïnformeerd. Zelfs onder de indruk.

‘Edoch, mijne heren’, zegt Georg Kessler, ‘ik heb goede spelers tot mijn beschikking. Wij zullen sterk tegenstand bieden.’ Hij rept over de jonge doelman Jan van Beveren, de jonge Rob Rensenbrink, de jonge Willy van der Kuijlen en de jonge Willem van Hanegem. ‘Mijne heren, u weet dat de jeugd de toekomst heeft.’

Ik knik dan en de bondscoach knikt terug. Hij waardeert mijn steun en mijn vertrouwen. Dat was in aanloop naar de wedstrijd. Maar inmiddels hebben de Bulgaren alles en iedereen weggespeeld. Nederland zal er weer niet bij zijn. Na afloop, te midden van zwijgende, sikkeneurige journalisten, is Georg Kessler zoals altijd Georg Kessler. Correct en nauwelijks aangedaan. De complimenten aan de Bulgaren vliegen over tafel. Hij moet weten dat de gelouterde vaderlandse sportpers hem morgen met de grond gelijk zal maken, maar hij stapt zijn dood haast vrolijk tegemoet. De verliezende bondscoach bedankt de journalisten warm voor hun aanwezigheid.

Ik verdien extra aandacht.

‘Heeft u een fijne dag, heer Jansma?’